

Barbara Kołodziej, Gabriela Łącka

Wyjazd szkoleniowy w ramach programu ERASMUS+ (Uniwersytet Mateja Bela, Bańska Bystrzyca – Słowacja)

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy nr 2, 110-114

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WYJAZD SZKOLENIOWY W RAMACH PROGRAMU ERASMUS+ (UNIwersYTET MATEJA BELA, BAŃSKA BYSTRZYCA – SŁOWACJA)

W dniach od 22 do 26 czerwca 2015 r. odbył się wyjazd szkoleniowy pracowników Biblioteki Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, który umożliwił zapoznanie się z działalnością, strukturą i organizacją bibliotek słowackich różnych szczebli. Zwiedziłyśmy m.in. bibliotekę: uniwersytecką (Univerzitná knižnica Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici) i regionalną o charakterze naukowym (Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici). Uczestnictwo w tym projekcie realizowanym w ramach unijnego programu Erasmus+¹ dało możliwość podjęcia szerszej współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy bibliotekarzami z Polski i Słowacji pracującymi w bibliotekach naukowych. Szczegółowy program szkolenia obejmował wizytę w bibliotece uniwersyteckiej (odziały gromadzenia i zakupu zbiorów bibliotecznych, oddziały udostępniania oraz czytelnia zbiorów historycznych), bibliotece regionalnej oraz w kolejnych dniach w bibliotekach znajdujących się na poszczególnych wydziałach uczelni.

W pierwszym dniu wizyty poznałyśmy historię i dzieje Biblioteki Uniwersyteckiej, jak i samej uczelni. Uniwersytet Mateja Bela (UMB) został założony 1 lipca 1992 r. poprzez połączenie Kolegium Ekonomiki Usług i Turystyki w Bańskiej Bystrzycy i Wydziału Pedagogicznego w Bańskiej Bystrzycy. Bańska Bystrzyca ma bogatą tradycję w dziedzinie edukacji i kultury. Pierwsze szkoły przy parafiach datują swoje powstanie na XIII w. W XVII w. powstaje w mieście gimnazjum jezuickie, którego rektorem w kolejnym stuleciu zostaje Matej Bel (1684–1749) – autor wielu dzieł naukowych, historycznych, filozoficznych i kościelno-religijnych, któ-

¹ Informacje dotyczące programu Erasmus+ znaleźć można w artykule Agaty Walczak-Niewiadomskiej, który znajduje się w niniejszym tomie (red.).

rego imię nosi obecnie uniwersytet. W latach 50. i 60. XIX w. miasto było ważnym ośrodkiem kształcenia w języku słowackim. W roku szkolnym 1949/1950 została założona w Bańskiej Bystrzycy filia Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu w Bratysławie, natomiast w 1973 r. miasto stało się siedzibą oddziału Szkoły Biznesu Uniwersytetu Ekonomicznego w Bratysławie. Dwa wydziały (Edukacji oraz Ekonomiki, Usług i Turystyki) stały się podstawą nowej uczelni – Uniwersytetu Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy, który obecnie składa się z sześciu wydziałów. Są to następujące jednostki: Wydział Ekonomiczny (Ekonomická fakulta), Wydział Nauk Humanistycznych (Filozofická fakulta), Wydział Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych (Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov), Wydział Nauk Przyrodniczych (Fakulta prírodných vied), Wydział Pedagogiczny (Pedagogická fakulta), Wydział Prawa (Právnická fakulta) (Historia UMB, b.d.). Obecnie każdy z wyżej wymienionych wydziałów posiada swoją bibliotekę, gdzie udostępnia się wyspecjalizowany księgozbiór, jednak zakup i pozyskiwanie księgozbioru drogą darów czy wymiany odbywa się na szczelnie centralnym biblioteki głównej.

Biblioteka uniwersytecka UMB w Bańskiej Bystrzycy realizuje funkcję biblioteki uczelnianej od 1 stycznia 1993 r., a jej celem jest zapewnienie odpowiedniego zaplecza naukowo-informacyjnego pracownikom i studentom wszystkich kierunków studiów i realizowanych specjalizacji. Podczas pierwszych dwóch dni szkolenia przekazano nam podstawowe informacje o zbiorach biblioteki oraz systemie biblioteczno-informacyjnym, w którym są opracowywane wszystkie nabytki książnicy. Biblioteka zgromadziła ponad 240 tysięcy książek i periodyków oraz specjalne dokumenty pochodzenia krajowego i zagranicznego z obszaru nauk humanistycznych, społecznych i nauk przyrodniczych. Ponadto biblioteka przeniekuje drukowane czasopisma naukowe (krajowe i zagraniczne), zawodowe oraz periodyki o charakterze popularnym. Książnica zapewnia dostęp do elektronicznych źródeł informacji i baz danych, są to między innymi: bazy w ramach platformy EBSCOhost, Emerald, Scopus, SPRINGERLink i inne. Przetwarza i udostępnia publikacje pracowników naukowo-dydaktycznych oraz prace bakalarskie, magisterskie i doktorskie studentów UMB. Stosowany w bibliotece zautomatyzowany system biblioteczno-informacyjny – ARL (Advanced Rapid Library) pełni funkcję katalogu elektronicznego, oraz umożliwia rezerwację dokumentów, przedłużanie terminu zwrotu książek, a także kontrolę stanu kont bibliotecznych czytelników.

W kolejnym dniu wizyty zapoznaliśmy się z pracą oddziału gromadzenia i zakupu materiałów bibliecznych oraz poznaliśmy czytelnię zbiorów historycznych. Czytelnia prezentuje starodruki, w tym jeden z najcenniejszych zabytków głównie ze względu na autorstwo dzieła – pracę z 1735 r., której autorem jest Matej Bel patron uniwersytetu. Biblioteka uniwersytecka systematycznie buduje swój księgozbiór poprzez różne metody akwi-

zycji: zakup, dotacje, wymianę oraz dary. Corocznie publikowana jest lista darczyńców najbardziej zasłużonych w powiększaniu zasobów biblioteki. Najważniejsze informacje o nowościach, ciekawych wydarzeniach związanych z światem książki mających miejsce w bibliotece uniwersyteckiej czy też w bibliotekach wydziałowych, prezentowane są na łamach wydawanego przez bibliotekę czasopisma „Bibliotheca Universalis”, którego naczelnym redaktorem jest Ludmila Homolova, dyrektor uniwersyteckiej ksiąźnicy.

Ciekawym doświadczeniem pobytu szkoleniowego było poznanie struktury oraz zasad funkcjonowania bibliotek wydziałowych w tym głównie Biblioteki Wydziału Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych. Biblioteka usytuowana w pięknie odnowionym zabytkowym budynku, łączy w sobie nowoczesne wnętrze z tradycją zabytkowej architektury. Czytelnia z wolnym dostępem do półek, z zabezpieczeniem w postaci bramek przy wejściu, jest licznie odwiedzana przez pracowników i studentów. Bardzo dobrze wyposażona w materiały informacyjne, zachęca czytelników do korzystania ze swoich zbiorów również poprzez wykorzystanie aplikacji mobilnej wykorzystującej kod QR. Ta nowoczesna forma kontaktu z biblioteką pozwala na utworzenie konta bibliotecznego, zamawianie, przedłużanie i rezerwację książek nie tylko w bibliotece wydziałowej, ale w całej sieci biblioteczej.

Pod koniec wizyty w Bańskiej Bystrzycy, udałyśmy się wraz z pracownicą działu gromadzenia do Państwowej Biblioteki Naukowej (Štátna vedecká knižnica). Biblioteka ta usytuowana jest w centrum miasta, w zabytkowym, historycznym „Domu Żupnym”, który łączy w sobie historyczną architekturę z nowoczesnym bibliotecznym wyposażeniem. Naszą wizytę rozpoczęłyśmy od spotkania z dyrektorem Muzeum Literatury i Muzyki Soňą Šváčová, która przybliżyła nam historię biblioteki, cele i zadania jakie realizuje, a także instytucje z którymi współpracuje. Wśród wielu zaprzyjaźnionych bibliotek jest także jedna z polskich bibliotek, a mianowicie Publiczna Biblioteka w Opolu, która współdziała ze słowacką ksiąźnicą już 41 lat.

Muzeum Literatury i Muzyki działa od 1969 r., a od 1 stycznia 2001 r. stanowi wyspecjalizowaną jednostkę organizacyjną Państwowej Biblioteki Naukowej w Bańskiej Bystrzycy (zob. il. 1). Jego działalność jest ukierunkowana na dokumentowanie kultury literackiej i muzycznej regionu Bańskiej Bystrzycy. Duże wrażenie na odwiedzających robiła wystawa ludowych instrumentów muzycznych, z których słynie Słowacja. Ekspozycja ta liczy 250 instrumentów są to m.in.: flety, fujary, dzwonki. Wystawa cieszy się wielkim zainteresowaniem, o czym świadczy fakt zaprezentowania jej w Chinach i Serbii. Muzeum troszczy się o zabezpieczenie w skali ogólnokrajowej specjalistycznej dokumentacji związanej z grą na ludowych instrumentach muzycznych na Słowacji oraz z ich produkcją. W zbiorach znajdują się stare cenne druki, publikacje nowe, twórczość kompozytorów, plakaty, biuletyny, dokumenty archiwalne, rękopisy literackie i muzyczne

dzieł sztuki i nauki, a także zapisy audiowizualne dzieł, imprez oraz dokumentacja wywiadów z ważnymi osobistościami, fotografie i dzieła plastyczne. Ponadto biblioteka gromadzi zbiory z dziedziny teatrologii, sztuki lalkarskiej czy też scenografii lalkarskiej jak również ludowe i klasyczne instrumenty muzyczne oraz eksponaty rzeczowe i osobiste.

II. 1. Muzeum Literatury i Muzyki. Autor: G. Łącka

W ciągu całego roku do dyspozycji zwiedzających jest 5 ekspozycji muzealnych w Bańskiej Bystrzycy, Tajowie oraz Podkonicach. Ponadto muzeum przygotowuje wiele imprez kulturalnych i edukacyjnych. Na drugim piętrze Państwowej Biblioteki Naukowej miałyśmy okazję podziwiać wystawę literatury miasta i regionu. Ekspozycja ta prezentuje ciekawe sylwetki postaci ze świata literatury poprzez ich osobiste przedmioty, z których korzystali na co dzień.

Państwowej Biblioteka Naukowa (Štátna vedecká knižnica) posiada bogaty księgozbiór i bardzo dobre warunki do korzystania ze zbiorów (również audiowizualnych). Część czytelnianą od magazynowej dzieli piękne atrium, gdzie czytelnicy mogą odpocząć. Ciekawość wzbudzał umieszczony w holu biblioteki informator elektroniczny, który zawiera wszystkie niezbędne informacje dotyczące korzystania z poszczególnych agend biblioteki. Słowacka księżnica może poszczycić się centrami językowymi, wśród których na uwagę zasługują: centrum języków słowiańskich (jego celem

jest promocja kultury narodowej Słowacji), centrum brytyjskie powstałe we współpracy z British Council, centrum niemieckie, a także centrum szanghajskie tzw. Okno Szanghaju powstałe we współpracy z Szanghajską Biblioteką w Chińskiej Republice Ludowej. Ponadto miałyśmy okazję zobaczyć czytelną czasopism, norm, patentów i starych druków. Duże wrażenie zrobiła na nas czytelnia muzyczna, w której czytelnicy mogą ćwiczyć na znajdujących się tam instrumentach muzycznych.

Na zakończenie naszej wizyty otrzymaliśmy prezenty książkowe, wśród których na uwagę zasługuje monografia *Knižnica v minulosti a súčasnosti* autorstwa Olgi Laukovej. Jest to publikacja jubileuszowa, która powstała z okazji 45-lecia istnienia Štátnej vedeckej knižnicy. Publikacja opisuje dzieje i historię miasta, a także początki założenia w 1926 r. Miejskiej Biblioteki Publicznej, która w 1951 r. zmieniła statut na Wojewódzką Bibliotekę Ludową, a w 1969 r. przyjęła nazwę Państwowej Biblioteki Naukowej. Nazwa ta obowiązuje do dnia dzisiejszego. Biblioteka w Bańskiej Bystrzycy stała się nie tylko miejscem zdobywania wiedzy, ale również ważnym punktem spotkań, doświadczeń, wypoczynku zarówno dla studentów jak i innych użytkowników biblioteki. Jako centrum społeczne pełni przede wszystkim funkcję integracyjną, dzięki czemu przekształciła się w nowoczesną placówkę spełniającą rolę centrum informacyjno kulturowo-rozrywkowego, które przyciąga dużą liczbę użytkowników.

Szkolenie zrealizowane w słowackiej bibliotece uniwersyteckiej w Bańskiej Bystrzycy w ramach programu Erasmus+ było ważnym doświadczeniem zawodowym dla bibliotekarzy pracujących w bibliotekach naukowych. Umożliwiło wzajemną wymianę doświadczeń, zdobycie nowych informacji na temat prowadzonej polityki bibliotecznej w bibliotekach słowackich o charakterze naukowym oraz zintegrowało środowiska bibliotekarzy polskich i słowackich. Życzliwość z jaką nas przyjęto stanowi zachętę do kolejnych wyjazdów zagranicznych w ramach unijnych programów wspierających mobilność edukacyjną studentów i pracowników uczelni.

Bibliografia

História UMB. (B.d.). W: Univerzita Mateja Bela. Pobrane 12 listopada 2015, z:

<https://www.umb.sk/o-nas/informacie/o-univerzite/historia-umb.html>